

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

УДК 94:329.14 «192/193»(485)

DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-41-90-95>

Ольга Коляструк

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

доктор історичних наук, професор (Україна)

e-mail: olha.koliastruk@vspu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1099-5868>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/3308378/olha-kolyastruk/>

Шведський «дім для народу»: ідея соціал-демократів та досвід її первинної апробації у 1920-ті – 1930-ті рр.

Анотація. Метою статті є з'ясування синергічної взаємодії низки історичних (соціально-економічних, суспільно-політичних і загальнокультурних) чинників, що спричинилися на оформленні концепту «дому для народу» і початкових кроках його переростання в програму дій у міжвоєнний час у Швеції. Для цього, по-перше, проаналізовано трансформацію шведської соціал-демократії від типової ідеології робітничого класу до «партії шведів». По-друге, оцінено соціально-економічне становище шведського суспільства у 1920-ті рр., особливо демографічну кризу народонаселення після Першої світової війни. По-третє, звернемо увагу на загальний стан політичної і громадянської культури шведського суспільства. По-четверте, спробуємо осмислити також вплив модерністичних художніх явищ і процесів у культурі Швеції на формування затребуваності реалізації ідеї «держави добробуту». **Методологія дослідження** ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціально-історичних методів з принципами об'єктивності, історизму, системності, науковості та верифікації. **Наукова новизна** роботи полягає у спробі здійснити комплексну оцінку чинників, що уможливили постання ідеї шведської моделі «держави добробуту» та її початкової реалізації у міжвоєнний час. З'ясовано, що в основі модифікації шведської соціал-демократії у представницьку партію всього суспільства і вироблення нею концепту «народного дому» лежить унікальний історичний розвиток як держави, так і суспільства останніх двох століть. На важкі повоєнні виклики (безробіття, масова еміграція, демографічна криза, житлові проблеми) уряд Пера Альбіна Ганссона запропонував ідею колективної взаємодії суспільства і держави та послідовно заохочував заходи в соціальній сфері. **Висновки.** У міжвоєнний час у Швеції соціал-демократична партія, здобувши владу, запропонувала прийнятний для суспільства концепт соціальної держави як «дому для народу» і завдяки досягнутому консенсусу різних політичних сил зуміла легітимувати нормативні засади перерозподільної діяльності держави в інтересах громадян на засадах «культури солідарності».

Ключові слова: соціал-демократія, «дім для народу», шведське суспільство, соціальна політика, держава добробуту, повсякдення, модернізм.

Постановка проблеми. Упродовж останньої третини ХХ ст. та на початку ХХІ ст. у свідомості більшості європейців найбільш успішною щодо соціальної гармонізації стосунків держави і суспільства справедливо вважається Швеція, попри критику всередині країни. Якість життя громадян різного статусу, високі соціальні стандарти дозволяють говорити про успішність обраного після війни «серединного (третього) шляху» розвитку. Водночас економісти й політологи наголошують на актуальній стратегії трансформації «держави благоденства» на «суспільство благоденства» в умовах ринкової економіки, відтак взаємодія суспільства і держави в цій еволюції є засадничою умовою успішності в отриманні бажаних результатів нині і прогнозованих перспектив у майбутньому.

Оскільки шведська держава благоденства започатковувалась із «folkhemmet» – «дім для народу», доцільним, на наш погляд, є зосередити увагу на обставинах визрівання цього концепту і первинного утвердження в результаті дій уряду соціал-демократів у довоєнний час з позицій соціальної відповідальності суспільства. Гіпотеза нашого дослідження полягає в тому, що успіх соціал-демократії кориниться в відповідній зрілості шведського соціуму, який не лише мав запит на соціальні програми уряду, а й готовий був їх адаптувати у взаємовигідний спосіб.

Аналіз досліджень та публікацій. Історія шведської держави добробуту у вітчизняній історіографії представлена переважно в контексті загального розвитку країни без спеціального глибинного аналізу або як один з досвідів реалізації програми соціальної держави у міжвоєнній

Європі. В Україні до історії шведської моделі зверталися політологи (А. Сіленко, В. Кремена В. Яценко), економісти (С. Дразниця, А. Фісун), юристи (В. Коструба).

У шведській повоєнній історіографії тема «folkhemmet» практично безперервно залишалася в полі зору. Найбільше аналітичних досліджень спрямовано на вивчення політики уряду соціал-демократів і ролі держави загалом. Одним із перших питань про роль суспільства та його готовність до спільної праці у соціально-економічній відбудові країни поставив Урбан Лундберг (Urban Lundberg) з Інституту вивчення майбутнього Стокгольмського університету, який вважав, що шведське суспільство на той час було пасивним, не достатньо зрілим. Втім з уст колишніх політиків, що працювали свого часу в соціал-демократичних кабінетах, Tage Ерландера (1946–1969) та Улофа Пальме (1969–1976) нерідко лунали схвальні ретроспекції щодо громадянської культури 1930-х рр., серед них – оцінки Камілі Уднофф (Camilla Odhnoff), яка стала першою жінкою-губернатором у Швеції. Вона вважає, що історія «folkhemmet» тривалий час несправедливо зводилась лише до ідеології. Вона підкреслила, що шведські соціал-демократи мають насамперед завдячувати жінкам за суголосність у створенні «народного дому» [Odhnoff, 2008]. Професор Олаф Руйн (Olof Kristian Ruin) у праці 1986 р. «На службі держави загального добробуту» про уряди Tage Ерландера (англійське видання 1990 р.) підкреслив, що саме за його попередника Пера Альбіна Ганссона шведське суспільство підготувало ґрунт для успіху шведської моделі.

Метою статті є з'ясування синергічної взаємодії низки історичних (соціально-економічних, суспільно-політичних і загальнокультурних) чинників, що спричинилися на оформленні концепту «дому для народу» і початкових кроках його переростання в програму дій у міжвоєнний час у Швеції. Для цього буде, по-перше, проаналізовано трансформацію шведської соціал-демократії від типової ідеології робітничого класу до «партії шведів». По-друге, оцінено становище шведського суспільства у 1920-ті рр., особливо демографічну кризу народонаселення після Першої світової війни. По-третє, звернемо увагу на загальний стан політичної і громадянської культури шведського суспільства. По-четверте, спробуємо осмислити також вплив модерністичних художніх явищ і процесів у культурі Швеції на формування затребуваності реалізації ідеї «держави добробуту».

Виклад основного матеріалу. Європейська цивілізація від своїх витоків ще в еллінській античності обрала евдемонізм за основний принцип життєрозуміння, згідно з яким найвищою метою людського життя є щастя. У грецькому життєстворенні щастя не зводилося до гедоністичних насолод, а мислилось у громадянській повазі та гідності вільної людини в колективі. У теоцентричному середньовіччі ця ідея була зведена до суто духовних вимірів людського, натомість за доби Ренесансу прагнення до земного щастя було поновлено і реабілітовано. У ранньомодерний час (від Дж. Локка до Великої Французької революції) європейці не лише вдосконалювали теоретичну концепцію евдемонії, а й заходилися апробувати її на практиці, чи то особистісно-індивідуально, чи в родинному колі, чи у середовищі однодумців, чи, врешті, – в державі. Евдемонічне начало, за великим рахунком, запліднило ідеології як консерваторів і лібералів, так і соціал-демократів та комуністів, визначало зміст їх боротьби за соціальну справедливість і програми державного будівництва. І як це не парадоксально, визрівання програми держави загального благоденства також виходить з цієї ідеї.

На сучасному етапі розвитку європейської цивілізації питання стосовно добробуту, комфорту, соціальної гармонії перейшло у площину культурної аксіології, коли йдеться про самореалізацію людини, сенс людського життя, врешті-таки – про щастя. З 2012 р. під егідою ООН спеціальні інститути здійснюють глобальне опитування, щоб повідомити, як люди оцінюють своє життя у більш ніж 150 країнах світу. Так, за найсвіжішими даними міжнародних досліджень (березень 2022 р.) під егідою ООН 146 країн світу за індексом «рівень щастя населення в 2019–2021 рр.» Швеція знаходиться на 7-му місці (з індексом 7.384, проти індексу Фінляндії 7.821 – на першій позиції) [World Happiness Report, 2022].

Відомий дослідник «держави загального добробуту» (ДЗД) XXI ст., американський економіст, лауреат Нобелівської премії Джозеф Стігліц переконаний, що успіх такої держави забезпечують не тільки економічні аргументи і рамки стандартів соціальної справедливості: «Питання полягає в тому, в якому суспільстві ми хочемо жити, якими людьми ми хочемо бути? Для тих, хто підтримує ДЗД, його центральна роль полягає у створенні небайдужих людей з соціальною свідомістю та почуттям солідарності зі своїми співгромадянами» [Стігліц, 2021].

Спробуємо простежити, як шведське суспільство затребувало від держави продуманої соціальної політики після Першої світової війни, яка обернулася безробіттям, масовою міграцією і соціальним напруженням.

Спочатку про ключове поняття, в якому сфокусувались ідеї щодо соціальної справедливості. Норберт Гьотц (Norbert Götz) у своєму дослідженні «Сучасний дім – рідний дім» вказує, що найдавніше відоме шведське використання слова «folkhemmet» у метафоричному

.....
для суспільства звучанні можна датувати 1906 р. [Götz, 2004:98]. Він нагадує, що так називали філантропічні заклади середини XIX ст. Автор спростовує недоведену заяву патріотичного норвезького вченого Х. Енсена про норвезьке походження цієї категорії з часів унії зі Швецією, яку колоніальна влада забрала із собою і привласнила, не визнаючи її походження. У зв'язку із цим Н. Гьотц нагадує, що слово прийшло з Кристіанії (назва Осло до 1877 р.), де вживалося у «Читанці» 1863 р. для освіти бідних у мережі народних будинків. Він визнає цілком можливим формування самого слова, але наполягає: як національна концепція не могла постати в Норвегії через сегментацію суспільства та мовне питання. Підкреслимо водночас його заувагу, що немає сумніву, що Швеція зазнала впливу норвезького сприйняття дому, особливо яскраво відображеного у творах Генріка Ібсена (1828–1906).

Через кілька десятиліть праві кола у Стокгольмі на початку століття створили те, що вони називали «Folkhem», побудований частково на німецькому «Volksheim», але також на британській ідеї поселення та фінських аналогів. Ці будинки були розроблені, щоб давати працівникам можливість проводити дозвілля в громадських місцях. Вони були прямою конкуренцією з громадськими центрами (або «народними будинками»), які організував сам робітничий рух і до яких буржуазія ставилася з підозрою.

На рубежі століть склалася своєрідна ідеологія дому. Найвидатнішим його промоутером був художник Карл Улаф Ларссон (1853–1919). 1909 р. він видав книгу акварелей, рисунків і оповідань «Дім під сонцем», яка зразу стала бестселером – упродовж трьох місяців продано 40 тис. примірників. (Зауважимо, що до 2001 р. книга перевидавалась понад 40 разів). Не зайве сказати, що саме К. Ларссона і до сьогодні шведи шанують як засновника «скандинавського стилю» в інтер'єрі [Михайленко, 2010]. Не менш знаковою постаттю у формуванні громадянської культури була письменниця, громадська діячка, педагог, феміністка Еллен Кей (1849–1926), яка все життя боролася за емансипацію жінок і права дитини. 1900 р. вийшла її праця «Століття дитини», що й програмувала, яким має бути виховання й освіта у XX ст. У 1910-х рр. Е. Кей зробила свою віллу Странд центром для низки культурних жіночих заходів і чия гостьова книга містила багато тисяч підписів. У першій третині XX ст. реформаторські ідеї Е. Кей набули розвитку у М. Монтесорі, Д. Дьюї, Р. Штайнер тощо. А в самій Швеції Е. Кей справила вплив не тільки на педагогічну, а й на громадсько-історичну реальність [Квас, 2011: 90]. Еллен Кей проголосила основоположний принцип нової педагогіки – *Vom Kinde aus* – «виховання виходячи від дитини», який підхопить у практичному вихованні і літературі Астрід Ліндгрєн і сповідуватиме його все життя. Майбутня письменниця ще юною побувала у неї і засвоїла життєве керівне кредо повсякдення: «Цей день і є життям» від шведського філософа і поета Просвітництва Томата Турільда. Вона назавжди запам'ятала цей напис на стіні. Біограф А. Ліндгрєн напише згодом: «... є щось надзвичайно символічне в цій зустрічі 7 липня 1925 р. на Странді між старою гуманісткою, письменницею та молодого й допитливою журналісткою-практиканткою, яка через два десятка років написала революційну дитячу книжку і почала письменницьку діяльність. Вона, власне, у деяких сферах стала продовженням думок зі «Століття дитини». Наприклад, у вірі Кей у креативне в людині, а також у її поглядах на трохи ліберальніше виховання дітей» [Андерсен, 2021 : 41–42]. Так, завдяки активній громадськості початково народницька за своєю природою ідея «folkhemmet» практично упродовж життя одного покоління змінювалася в бік націоналістичного мислення: дім став метафорою батьківщини. Це чудово відобразив у двотомній поемі у прозі «Шведи та їхні вожді» Вернер фон Гейденстам (1859–1940), лауреат Нобелівської премії з літератури 1916 р.

Отже, можна зробити деякі проміжкові висновки. По-перше, на початку XX ст. в шведському суспільстві поступово вербалізувався патріотичний концепт батьківщини як рідного дому і був артикульований запит до політичних партій та владних інститутів на його реалізацію. По-друге, цей виклик здатна була прийняти Соціал-демократична робітничка партія (1889 р.) та профспілки, які на той час мали за мету покращення умов життя працюючих та посилення їхнього впливу в суспільстві.

По-третє, можна вести мову про відновлення стратегії Великої Швеції на початку XX ст., яка цього разу спрямована не на завоювання чи повернення інших земель, а на трансформацію власного суспільства. Покликаними і здатними до завдань цієї справи виявились жінки, що вже заходилися до оновлення суспільної культури. У фокусі промови директора Стокгольмського народного ліцею Теодора Холмберга «Шведська національна демократія» опинилась саме жіноча половина населення Швеції, про що він недвозначно говорив: «Жінка має добрі сторони, особливі таланти, які повинні приносити користь не лише в малий дім, але й у весь folkhem» [Götz, 2004 : 102; 300]. Як зауважує Н. Гьотц, що наводить ці слова, в тексті промовця термін був виділений ним курсивом, що дозволяє говорити про публічну усталеність як самого поняття, так і про структурованість феміністського руху, до якого він апелював. Зрозуміло, що поширення нового життєствлення мало своїх опонентів і критиків, особливо серед професійних політиків, парламентарів, урядовців.

По завершенні Першої світової війни ідея «дому для народу» була затребувана ще гостріше. У 1920-х рр. життя багатьох шведів поступово нормалізувалось. Люди хотіли впливати на суспільство та розпочали спільну боротьбу, ставлячи перед собою різні цілі, наприклад, покращення житлових умов. Багато хто мешкав у поганих холодних квартирах і вимагав у власників нерухомості покращити якість обслуговування житлових будинків. У цей час відкрилися численні народні училища та культурно-освітні об'єднання. Це були навчальні заклади, де могли навчатися всі. У результаті освіти змогли здобути більше людей, а не лише ті, хто мав кошти для навчання в університеті. Люди розуміли, що можуть впливати як на власний розвиток, так і на розвиток країни, і це зміцнювало демократію в країні.

З іншого боку, з'явилися расистські теорії з програмою дискримінації окремих народів (євреїв, саамів, ромів тощо). Чимало лідерів мали ідею «*folkhemmet*» за звичайну популістську фігуру мови і не намагалися її осмислити, щоб прижити на національний ґрунт у політичній площині.

У межах цієї статті не будемо аналізувати деталей ідейних дебатів і колізій засвоєння ідей в політичній культурі. Загально відомо, що вона спочатку і серед соціал-демократів сприймалася суто похідною, залежною від економічного поступу, яскравий приклад чому – позиція Карла Густава Екмана, що радикально змінював її впродовж 1920-х рр. аж до відступництва від однопартійців. Лише наприкінці 1920-х рр. метафоричний образ «дому для народу» став набувати обрисів ідейної доктрини і сприйматися як досяжна ціль завдяки діяльності Пера Альбіна Ганссона, нового лідера соціал-демократів після смерті Карла Брантінга в 1925 р.

Вперше програмно ідея «гарного дому» була озвучена П. Ганссоном у січні 1928 р. Обстоюючи ідею «дому для народу», він твердив, що «у цьому доброму домі немає мазунчиків і пасинків, привілейованих або вразливих. Там ніхто не дивиться зверхньо на іншого. Там ніхто не намагається отримати вигоду за рахунок інших, сильні не гноблять і не грабують слабких. У гарному домі панує рівність, доброта, співпраця, готовність допомогти» [Götz, 2004 : 98].

У 1920-х рр. тривала ідейна трансформація шведської соціал-демократії. Ще з 1929 р. П. Ганссон публікував програмні статті, в яких доводив, що суть соціал-демократичного руху полягає не у битві з буржуазією, а у задоволенні інтересів суспільства. Категорія «народ» заступила відтоді місце марксистського поняття «клас», замість «класової боротьби» визначальним стало поняття «співпраця», при цьому система державного регулювання економіки витісняє ідею про експропріацію експропріаторів. Тоді було вголос піддано переосмисленню і поняття приватної власності, яке у марксизмі тавроване як джерело нерівності і несправедливості, а шведським соціал-демократам йшлося про критику надмірного концентрування власності в руках вузької групи осіб. В ортодоксальному марксизмі пролетаріат, як відомо, не має вітчизни. П. Ганссон зробив патріотизм, повагу до національних символів однією зі складових частин своєї концепції «Народного дому».

На початку 1930-х рр. у Швеції відчутними залишалися наслідки світової економічної кризи. 1930 р. у Стокгольмі відбулася Велика виставка, натхненна модерністичними ідеями функціоналізму, яка увиразнила пріоритети достойного життя. Головними архітекторами були Гуннар Асплунд (Gunnar Asplund) і Сігурд Леверенц (Sigurd Lewerentz). Ними запропонований активний девіз виставки «Acceptera!» («Приймайте!», що закликав до прийняття функціоналізму, стандартизації та масового виробництва як культурних змін. Ця спроба переконати шведських громадян у перевагах модернізованого способу життя мала відгук. На виставці продемонстрували новітні варіанти житла, світлі помешкання з достатнім простором для всіх членів сім'ї. Серед шведських архітекторів, які брали участь у виставці, були Свен Маркеліус, Пол Хедквіст та Уно Ахрен.

Найбільш фундаментально історію перемоги функціоналізму у Швеції та Стокгольмську виставку 1930 р. досліджено у праці Еви Рудберг «Прорив функціоналізму» [Rudberg, 1999]. За її оглядом, динамічність нової пластичної мови, заявлена Стокгольмською виставкою, була щільно пов'язана з формуванням концептуальних основ майбутньої соціальної держави, «дому для народу», будівництво якого невдовзі почалося з утворенням першого уряду П. Ганссона у 1932 р. Суттєво, що в той час шведські архітектори зайняли лідерські позиції в розвитку країни, їх ідеї справили помітний вплив на початковий етап становлення шведської моделі держави добробуту. Ще 1930 р. у всесвітньо відомому англійському журналі «*Architectural Review*» наголошувалося, що саме шведам вдалося приборкати машинну естетику і спрямувати її в гуманістичне русло. Цей напрямок надалі отримав назву «гуманний функціоналізм» або «функціональний традиціоналізм». Його основна ідея – використання функціоналізму як принципу і методу при обмеженому поєднанні з традиційними елементами.

Гуманний функціоналізм ніс із собою широку соціальну програму, причому у центрі уваги був демократичний і фактично правозахисний ідеал. «Машина», нові технології та матеріали мали слугувати новому, більш справедливому суспільству. Оптимізм щодо технічного прогресу пов'язувався з формуванням нового образу людини і нових стосунків. Батько «органічної

архітектури» фінський зодчий Алвар Аалто повідомляв у фінській пресі: «Виставка виступає за радісне та спонтанне повсякденне життя. І послідовно пропагує здоровий і невибагливий спосіб життя, заснований на економічних реаліях» [Hjartarson, 2019 : 120]. Шведський «проект функціоналізму» вважається одним із найуспішніших у світі, в ньому архітектори-дизайнери запропонували практичне втілення ідей «середнього шляху», що дозволив залишитися на твердому ґрунті практичних завдань і розв'язувати їх досить успішно. Стокгольмську виставку 1930 р. називають однією з найважливіших віх на цьому шляху.

Висновки. Передумови створення держави добробуту були закладені унікальним історичним розвитком останніх двох століть. У цей період Швеція жодного разу не була окупована чужоземними військами, і з початку XIX ст. взагалі не воювала. В. Коструба у своєму аналізі виділила кілька принципових обставин, які визначили можливість реалізації ідеї «дому для народу», це: 1) відсутність феодалної залежності у селян-господарів, наявність власної курії у станово-представницькому парламенті, а також розвиток місцевого самоврядування; 2) конституційно закріплена свобода слова і волевиявлення. На її думку, соціальні рухи, які виникли у період індустріалізації Швеції, стали основною школою демократії і досі становлять ключовий елемент сучасного шведського суспільства [Коструба, 2010 : 7]. Йоганнес Ліндвал відзначає, що однією з фундаментальних засад успішності економічного розвитку є стала політична культура взаємодії політичних організацій і партій, спроможних до тверезої критики і компромісів в інтересах суспільного блага [Lindvall, 2004 : 124–125]. Здійснений нами огляд дозволяє стверджувати, що на ідею народного благоденства працювали й діячі культури і освіти, майстри слова і пензля, архітектори і журналісти. Їх синергія вилилась у достойний результат.

Подяка. Висловлюю вдячність своїй подрузі Ларисі Бьоркегрен (Larisa Björkegren), бібліотекарці і перекладачці зі Стокгольма, за допомогу в підборі і реферуванні літератури з проблеми, а також членам редколегії журналу за консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не отримала фінансової підтримки для дослідження, авторства та / або публікації цієї статті.

Джерела та література:

- Андерсен, Єнс** (2021) *Цей день і є життям. Біографія Астрід Ліндгрен* / пер. з дан. К. : Наш Формат. 320 с.
- Квас, О.** (2011). «Століття дитини» та принципи нової педагогіки Еленн Кей *Педагогічні науки*. 36. наук. пр. Дрогобич. Вип. 97. 89–97.
- Коструба, В. В.** (2010) *Шведська модель соціально-правової держави (історико-теоретичний аналіз)*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. 18 с. С.7.
- Михайленко, Е.** (2010) Карл Ларссон і його скандинавський інтер'єр *Скандинавський стиль*. URL: <http://scandistyle.ru/karl-larsson-i-skandinavskij-interer/>
- Стігліц, Джозеф** (2021). *Держава загального добробуту у 21-му столітті*. GROWFORD Institute 15.03. URL: <https://sg-sofia.com.ua/derzava-zagalnogo-dobrobutu-u-xx1-stolit>
- Götz, Norbert** (2004) *The Modern Home Sweet Home The Swedish Success Story?* Kurt Almqvist and Kay Glans (eds). Stockholm : Axel and Margaret Ax: son Johnson Foundation, 97–107, 300–302.
- Hjartarson, Benedikt** (2019). *A Cultural History of the Avant-Garde in the Nordic Countries 1925–1950*. Vol. 36. Leiden – Boston. 968 pp.
- Lindvall, Johannes** (2004). *The Politics of purpose. Swedish macroeconomic policy after the golden age*. Department of political science Göteborg University. 208 pp.
- Odhnoff, C.** (2008). *Folkhemmet byggde dagens moderater*, Dagens Nyheter, 07.06.
- Rudberg, Eva** (1999) *The Stockholm Exhibition 1930: Modernism's Breakthrough in Swedish Architecture*. Stockholmia, 238 pp.
- World Happiness Report** (2022). URL: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2022/WHR+22.pdf>

Olha A. Koliastruk

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Dr. (History), Professor (Ukraine)

«Swedish Home for the People»: the idea of The Social Democrats and the Experience of its Initial Approval During the 1920s – 1930s.

Abstract. *The purpose of the article is to clarify the synergistic interaction of a number of historical (socio-economic, socio-political and general cultural) factors that led to the design of the "home for the people" concept and the initial steps of its transformation into a program of actions in the*

interwar period in Sweden. To do this, firstly, the transformation of Swedish social democracy from the typical ideology of the working class to the "party of the Swedes" was analyzed. Secondly, the socio-economic situation of Swedish society in the 1920s was evaluated, especially the demographic crisis of the population after the World War I. Thirdly, let's pay attention to the general state of the political and civic culture of Swedish society. Fourth, we will also try to understand the impact of modernist artistic phenomena and processes in the culture of Sweden on the formation of demand for the implementation of the idea of a "welfare state". **The research methodology** is based on a combination of general scientific and special historical methods with the principles of objectivity, historicism, systematicity, scientificity and verification. **The scientific novelty** of the work consists in an attempt to carry out a comprehensive assessment of the factors that made possible the emergence of the idea of the Swedish model of the "welfare state" and its initial implementation in the interwar period. It has been found that the basis of the modification of the Swedish social democracy into a representative party of the whole society and its development of the concept of "people's house" lies in the unique historical development of both the state and society of the last two centuries. In response to difficult post-war challenges (unemployment, mass emigration, demographic crisis, housing problems), the government of Per Albin Hansson proposed the idea of collective interaction between society and the state and consistently encouraged measures in the social sphere. **Conclusions.** In the interwar period in Sweden, the social democratic party, having gained power, proposed a socially acceptable concept of the welfare state as a "home for the people" and, thanks to the consensus reached by various political forces, managed to legitimize the normative principles of redistributive activity of the state in the interests of citizens on the basis "cultures of solidarity".

Key words: social democracy, "home for the people", Swedish society, social policy, welfare state, everyday life, modernism.

References:

- Andersen, Jens** (2021) *Cej denj i je zhyttjam. Bioghrafija Astrid Lindghren* [This day is life. Biography of Astrid Lindgren]/ per. z dan. K. : Nash Format. 320 s. [in Ukrainian]
- Kvas, O.** (2011). «Stolittja dytyny» ta pryncypy novoji pedaghoghiky Elenn Kej ["Century of the child" and principles of new pedagogy by Ellen Kay] *Pedaghoghichni nauky – Pedagogical sciences*. Zb. nauk. pr. Droghobych. Vyp. 97. 89–97. [in Ukrainian]
- Kostruba, V. V.** (2010) *Shvedsjka modelj socialjno-pravovoji derzhavy (istoryko-teoretychnyj analiz)* [The Swedish model of the social and legal state (historical and theoretical analysis)]: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.01 / Kyjiv. nac. un-t im. T.Shevchenka. K. 18 s. [in Ukrainian]
- Mykhajlenko, E.** (2010) Karl Larsson i jogho skandynavsikyj inter'jer. [Karl Larsson and his Scandinavian interior]. *Skandynavsikyj stylj – Scandinavian style*. URL: <http://scandistyle.ru/karl-larsson-i-skandinavskij-interer/> [in Ukrainian]
- Stighlic, Dzhozef** (2021). *Derzhava zaghaljnogho dobrobutu u 21-mu stolitti* [The welfare state in the 21st century]. GROWFORD Institute 15.03. URL: <https://sg-sofia.com.ua/derzava-zagalnogo-dobrobutu-u-xx1-stolit> [in Ukrainian]
- Götz, Norbert** (2004) *The Modern Home Sweet Home The Swedish Success Story?* Kurt Almqvist and Kay Glans (eds). Stockholm : Axel and Margaret Ax: son Johnson Foundation, 97–107, 300–302.
- Hjartarson, Benedikt** (2019) *A Cultural History of the Avant-Garde in the Nordic Countries 1925-1950*. Vol. 36. Leiden – Boston. 968 pp.
- Lindvall, Johannes** (2004) *The Politics of purpose. Swedish macroeconomic policy after the golden age*. Department of political science Göteborg University. 208 pp.
- Odhnoff, C.** (2008) *Folkhemmet byggde dagens moderater*, Dagens Nyheter, 07.06.
- Rudberg, Eva** (1999) *The Stockholm Exhibition 1930: Modernism's Breakthrough in Swedish Architecture*. Stockholmia, 238 pp.
- World Happiness Report** (2022). URL: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2022/WHR+22.pdf>

Статтю надіслано до редколегії 01.08.2022 р.
Статтю рекомендовано до друку 09.09.2022 р.